

ІНФОРМАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Спірні питання поширенні результатів творчої роботи у сфері культури вирішуються шляхом використання засобів правового регулювання у сфері інформації [1]. Натомість таке використання потребує обґрунтувань спільності відносин у сфері культури, з одного боку, та у сфері інформації, з іншого боку.

1. У теоретичному розрізі, виходячи з принципу еволюціонізму, слід визнати, що інформаційний обмін між особинами (біокомунікація) відбувається ще у долюдський період. При цьому сутність цих інформаційних обмінів (способи, «зміст») визначаються на генному рівні [2, с. 191]. Разом із тим, екстремальні умови виживання протолюдності примушували її порушувати біологічну програму, первісно закладену на генетичному рівні, діяти відповідно до знаків (а не сигналів), які позначали певну ситуацію і вимагали певних дій. Створення та засвоєння спеціальної системи знаків, а не інстинктивних сигналів, складало сутність культурної роботи. За висловом Ю.М. Лотмана [3], «культура є пристрій, який виробляє інформацію...».

2. Об'єктивність зв'язків відносин у сфері культури, з одного боку, та відносин у сфері інформації, з іншого боку, породжує відповідні взаємозв'язки у на рівні адміністративно-правового регулювання цих відносин. Ці взаємозв'язки реалізуються наступним чином:

а) «класичні» інформаційні види діяльності розглядаються як сфера культури. Згідно п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України (ЗУ) «Про культуру», діяльність у сфері культури (культурна діяльність) – творча, господарська, наукова, бібліотечна, інформаційна, музейна, освітня, культурно-дозвіллева та розважальна діяльність... У ч. 1 ст. 3 цього Закону видами діяльності у сфері культури визначена, зокрема, діяльність, пов'язана з виготовленням і розповсюдженням електронних та друкованих ЗМІ, аудіо- та аудіовізуальної продукції, розробленням комп'ютерних технологій та підвищенням їх потенціалу для розширення доступу та залучення громадськості до діяльності у сфері культури. У ч. 1 ст. 17 цього Закону видами професійної творчої діяльності у сфері культури визначена, зокрема, діяльність у сфері кінематографії, журналістики, інформаційної діяльності, спрямованої на розвиток культури. У ч. 1 ст. 10 Європейської Конвенції з прав людини та основоположних свобод (ЄКПЛ) складовою регулювання свободи інформації є ліцензування у

сфері кінематографії;

б) «класичні» види діяльності у сфері культури розглядаються як сфера інформаційної діяльності. Так, А.І. Марущак [4] у системі інформаційного права розглядають бібліотечну діяльність, архівну діяльність, діяльність у сфері телебачення, радіомовлення та кінематографії. При цьому, у ст. 3 ЗУ «Про кінематографію» остання законодавчо визнана галуззю культури. З іншого боку, відповідно до ЗУ «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту інформаційного телерадіопростору України», сфера кінематографії віднесена в систему правового регулювання інформаційного телерадіопростору України. Згідно ст. 1 ЗУ «Про бібліотеки та бібліотечну справу», бібліотечна справа – галузь інформаційної, культурної та освітньої діяльності суспільства. Згідно ст. 4 ЗУ Про Національний архівний фонд та архівні установи, Національний архівний фонд України є складовою частиною вітчизняної і світової культурної спадщини та інформаційних ресурсів суспільства. У п. 1 ч. 1 ст. 2 ЗУ «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» визначено, що архівна інформація репресивних органів – інформація, зафіксована на будь-яких носіях, що була створена, отримана або перебувала у репресивних органах;

в) інформаційна діяльність як чинник створення, збереження й поширення культурних надбань та доступу до культури. У ч. 3 ст. 2 ЗУ «Про культуру» встановлюється, що забезпечення реалізації і захисту конституційних прав громадян України у сфері культури включає, зокрема, доступ до культурних цінностей, культурної спадщини та інформації про них. У Постанові Верховної Ради України від 05.06.2014 р. за наслідками парламентських слухань до 200-річчя з дня народження Т.Г. Шевченка визнано за необхідне створення аудіо- та відеоархіву, фільмотеки Шевченкіани.

г) універсальні принципи правового регулювання інформаційної та культурної діяльності: свобода самовираження, обґрунтованість обмежень цієї свободи, доступність, гуманізм. Найбільш послідовно такий підхід реалізований у ст. 19 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та у Конвенції ООН про права дитини, де гарантії свободи творчості розглядаються крізь призму свободи поглядів. У рішенні Європейського Суду з прав людини у справі «Мюллер та ін. проти Швейцарії» [1, с. 458-459] Суд, з посиланням на друге речення ч. 1 ст. 10 ЄКПЛ та ч. 2 ст. 19 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, визнав, що ст. 10 ЄКПЛ, хоча прямо не зазначає, що свобода мистецького вираження належить до сфери її дії, але, з іншого боку, вона не розмежовує різні форми вираження поглядів і тому включає свободу мистецького вираження. І на цю свободу можуть поширюватися і обмеження, передбачені ч. 2 ст. 10 ЄКПЛ.

3. Зв'язок відносин у сфері культури та у сфері інформації простежується також у практичній діяльності. Зазначене проявляється, перш за все, у тому, що доступ широких мас до культурних надбань здійснюється не тільки «класичними» методами, притаманними тій чи іншій галузі культури, але й за рахунок інформаційних технологій. Наприклад, завдяки мережі Інтернет стають можливими «екскурсії» віртуальними музеями та галереями світу.

Література

1. Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції / С. Шевчук. – К. : Реферат, 2006. – 848 с. – ISBN 966-8058-14-3.

2. Дольник В.Р. Непослушное дитя биосферы / В.Р. Дольник // Издание 4-е, доп. – СПб. : ЧеРо-на-Неве, Петроглиф, 2004. – 352 с.

3. Лотман Ю.М. Избранные статьи в трех томах / Ю.М. Лотман. – Библиотека Гумер. Культурология [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Lotm/intro.php

4. Марущак А.І. Інформаційне право України : підручник / А.І. Марущак. – К. : Дакор, 2011. – 456 с. – ISBN 978-966-8379-90-1.

УДК 342.951

Ященко Т.В., аспірант,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, м. Київ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗМІН У ДЕРЖАВНОМУ РЕГУЛЮВАННІ У СФЕРІ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Актуальність дослідження: доступність і розвиненість ринку фінансових послуг є неодмінною складовою економічного розвитку держави, стимулювання інвестування та інноваційного розвитку, що у свою чергу призведе до зростання підприємницької активності, зміцненню економіки держави. Актуальність дослідження адміністративно-правових проблем державного регулювання у сфері ринків фінансових послуг посилюється в умовах європейської інтеграції України, зокрема з огляду на те, що ринки фінансових послуг є важливим елементом структури народного господарства України. Метою наукових досліджень у сфері права є формування знань та пропозицій вдосконалення практики реалізації правових норм, суспільних відносин у державі.

Посилення євроінтеграційних процесів призводять до необхідності гармонізації вітчизняного законодавства із *aquis communautaire*. Зокрема, відповідно до змісту Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з